

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קלט

ערב שבת קודש
פרשת בהר
י"ב באייר התשע"ו
שנת ה'קהל

יוצא לאור עלידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ב באייר ה'תשע"ו - י"ט באייר ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב באייר	הלי בכורות פרק ב-ד.	הלי עבודת יום הכפורים.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קמד. קח.
ש"ק	י"ג באייר	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע עח.
א'	י"ד באייר	פרק ח. הלי שגגות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ג.	מל"ת קט. מ"ע סט.
ב'	ט"ו באייר	פרק ג-ה.	פרק ד.	מ"ע ע.
ג'	ט"ז באייר	פרק ו-ח.	פרק ה.	מ"ע ע.
ד'	י"ז באייר	פרק ט-יא.	הלי מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע עא.
ה'	י"ח באייר	פרק יב-יד.	פרק ב.	מ"ע עב.
ו'	י"ט באייר	פרק טו. הלי מחוסרי כפרה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ג.	מ"ע סח. עה. עו.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה****	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחה החמה	זמן צינית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
8.01	7.34.3	1.12	12.37	9.07	5.48	4.43	4.17	3.14	ו', י"ב באייר
8.02	7.35.0	1.12	12.37	9.07	5.47	4.42	4.16	3.12	ש"ק, י"ג באייר
8.03	7.35.6	1.12	12.38	9.06	5.47	4.42	4.16	3.11	א', י"ד באייר
8.03	7.36.3	1.13	12.38	9.06	5.46	4.41	4.15	3.10	ב', ט"ו באייר
8.04	7.36.9	1.13	12.38	9.06	5.46	4.40	4.14	3.09	ג', ט"ז באייר
8.05	7.37.6	1.13	12.38	9.06	5.45	4.40	4.13	3.08	ד', י"ז באייר
8.05	7.38.2	1.13	12.38	9.06	5.45	4.39	4.13	3.07	ה', י"ח באייר
8.06	7.38.8	1.13	12.38	9.06	5.45	4.39	4.12	3.06	ו', י"ט באייר

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
6:57	8:14	7:12	8:17	7:05	8:18	7:14	8:15	7:02	8:19
7:02	8:19	7:17	8:22	7:10	8:23	7:18	8:20	7:02	8:19

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 0722770100, פקס: 03-9606169, 0793-7474-ISSN

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ההצלחה בלימוד - בזכות התמסרות

עלידי לימוד התורה זוכים לשפע חיים מאושרים גם בגשמיות, כפי שלמדים מסיפור רשב"י שאמר "בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב" • מרבי עקיבא נלמדת הוראה לכל תלמיד: כאשר יחליט ויתמיד מתוך רצון חזק – ברור הדבר שיצליח! • וגם מתלמידי רבי עקיבא למדים, שרק בהיות הלימוד מתוך אהבת ישראל נעשית התורה סם חיים •
משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

יקבלו את התורה.

התורה וסיפוריה היא תורת חיים, דבר חי לנצח, וכך גם בסיפור ורמזה של ה"ספירה" החוזרת ונשנית כל שנה, שכל יהודי מרגיש, ואפילו זה שאינו מרגיש בגלוי, מרגיש זאת בהרגשתו הפנימית, ההשתוקקות והצפייה לקבלת התורה, לקבל את התורה בתוקף חזק יותר, בחמימות חדשה ובחיות מחודשת, כמו שמקבלים דבר חדש שלא היה עד אז.

וזה נותן כוח לכל ישראל בכלל ולנוער בפרט להתעורר ברצון חזק ללימוד התורה ולהתנהג לפי הוראותיה כל השנה.

וזה גם גורם נחת רוח להורים ולמורים וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

* * *

ב. בימי הספירה גופא עומדים אנו ביום ל"ג בעומר, הקשור בתנא הגדול רבי שמעון בר יוחאי. חז"ל³ מספרים לנו, שפעם שאלו תלמידיו את רבי שמעון:

(3) שמו"ר פנ"ב, ג. שוחר טוב פצ"ב, ה. מדרש תהלים (הוצאת בובר) שם ס"ח. וראה גם לקמן ע' 281 ואילך.

א. יודעים¹ אתם כולכם שהימים האלה הם ימי ספירה שהיא מצות תורתנו הקדושה. מעת שמתחיל חג הפסח מתחילים לספור ספירה, אחר כך בא חג השבועות, זמן מתן תורתנו, שעם ישראל מקבל בחיות מחודשת, חמימות מיוחדת ותוקף חזק יותר את התורה הקדושה להנהיג חייהם לפי הוראות התורה, כל השנה.

רז"ל² בתורה שבעל פה מספרים על הפעם הראשונה שישאל ספרו ספירה שהיה זה מיד אחרי צאתם ממצרים ומבלי הבט שרק זה עתה שוחררו מאחת הגלויות הקשות ביותר, גלות מצרים, אף על פי כן היה כבר בהם ההרגש הרוחני, שמיד ביום הראשון לצאתם ממצרים, התחילו להשתוקק לאותו יום מאושר בו תקויים הבטחתו של משה רבנו, שהקב"ה ייתן להם את התורה, ותשוקה זו הביאה את מצות הספירה.

יהודים חכו בלי סבלנות לקבלת התורה, הם ספרו הימים והשבועות, יום אחרי יום, הנה הנה

(1) שיחה זו הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר בלה"ק, ונדפסה בבטאון חב"ד ח"ג בתחלתו. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(2) אגדה הובאה בר"ן סוף פסחים. וראה חינוך מצוה שו. הנסמן בלקו"ש חכ"ב ע' 114.

הקב"ה נמצא עם כל ילד וילדה, והוא – הקב"ה – עוזר לעבור את הגלות, שעליידי זה מצליחים בתורה, כמו בחיים הגשמיים.

* * *

ד. ייתן השם יתברך לכל אחד מכם, כקטן כגדול, שתזכרו תמיד שהקב"ה ברא את העולם ומנהיגו

איך מגיעים עליידי תורה לאושר גם בחיים הגשמיים?

יצא רבי שמעון לבקעה ואמר:

בקעה, בקעה התמלאי דינרי זהב. וראו התלמידים איך מתמלאת הבקעה דינרי זהב. זאת אומרת, שרבי שמעון עליידי היותו כולו תורה, היתה לו היכולת להראות את הניסים לכל שכולם יראום בעיני בשר, ותלמידיו היתה להם

ימי הספירה האלה מתירים הספיקות, ומזכירים לכל תלמיד, אשר אם באמת ובתוקף יחליט ללמוד תורה, ברור הדבר שיצליח; ולא עוד, אלא – גם יצליח בענייניו

ומשגיח בהשגחה פרטית על כל אחד ואחת, נמצא הוא עם כל אחד מכם ונותן הכוח והעוז ללמוד תורה ולקיים מצוות ולהצליח בזה. ובזכרם זאת, תהיו מאושרים, אושר יהודי אמיתי, בגשמיות וברוחניות, והוריתם ומוריתם ישבעו מכם רוב נחת. ובקרוב ממש, כשמשיח יבוא, תצאו, אתם בתוך כללי ישראל, מהגלות, שלימים, בריאים, ושמחים, לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

* * *

ה. אבקש שהילדים והגברים ינגנו הניגון "אני מאמין בביאת המשיח", והילדות והגברות תמחאנה כף.

(אחרי שסיימו לנגן, אמר:)

ייתן השם יתברך לנו בתוך כללי ישראל, שנזכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות. היו בריאים ושמחים, ובקרוב ממש נצא מהגלות לקראת הגאולה השלימה עליידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

* * *

ו. [. . .] יום זה – ל"ג בעומר – מבדיל ומחלק הימים לשני סוגים: הימים שלפני ל"ג בעומר והימים

היכולת לראות זאת משום שהלכו בדרכיו של רבי שמעון ולמדו אצלו, שמשום כך ראו הם את הניסים ויכלו להשתמש בזהב להוצאותיהם ופרנסתם. כך גם בימינו אלה, מביאה התורה האושר האמיתי גם בחיים הגשמיים, בפרנסה, ועליידי לימוד התורה כדבעי שואבים זהב לניצול על חיים שקטים ומאושרים.

* * *

ג. הוראה נוספת בעניין זה ישנה מרבי שמעון: ישנם הטוענים, כשנמצאים בגלות קשה כזה, איך יכול להיות לאדם התוקף והחוזק ללמוד תורה ולקיים מצוות?

על זה מספרת לנו הגמרא⁴: אמר רבי שמעון גלו בבבל ולאדום שכינה עמהם. בכל מקום שיהודי שם, נמצא אתו הקב"ה ונותן לו כוח להתנהג לפי דרישת התורה.

כשילדים חושבים, איך יכולים ללמוד בשקידה ובהתמדה, בזמן שחבריהם עושים דברים אחרים בשעת מעשה, ואיך הם יכולים להתגבר על יצרם הרע כשילדים אחרים מפתים אותם לשחק גם בזמן הלימוד והתפלה.

אומר על זה רבי שמעון:

(4) מגילה כט, א.

יצליח בענייניו האחרים, וכמו שאומר הכתוב בפרשת שבוע זה:⁸ "אם בחוקתי תלכו" – וכפירוש רש"י "תהיו עמלים בתורה" – "ונתתי גשמיכם בעתם גו'", ויבואו ויתקיימו כל הברכות האמורות שם בפרשה.

ט. ומתלמידיו של רבי עקיבא יש ללמוד: היו לו לרבי עקיבא שני סוגי תלמידים: התלמידים שלפני ל"ג בעומר והתלמידים שמל"ג בעומר ואילך. שני הסוגים היה להם אותו הרב – רבי עקיבא, ואלה ואלה למדו באותו זמן, ובאותם התנאים עצמם. אף-על-פי-כן מהתלמידים של הסוג הראשון לא נשאר זכר, ואף שמותיהם לא נודעו, בה בשעה שהתלמידים מהסוג השני, אף שמספרם היה קטן מחבריהם, הצליחו באופן מפליא, ותורתם ושמותיהם מאירים עד היום הזה ויתנוססו לשם ולתפארת לעד⁹.

מה גרם להבדל בתכלית שבין שני הסוגים האלה בתלמידיו של רבי עקיבא? התלמידים מהסוג השני שמו לבם והקדישו כוחם ללימוד תורה מתוך אהבת-ישראל, חיו בשלום ורעות, ונהגו כבוד זה בזה. מה-שאי-נ-כן חבריהם, מהסוג הראשון, שלא שמו לבם לזה כלל. ולכן לא הצליחו ולא זכו שתהיה להם תורת חיים לסם חיים¹⁰.

דורשים ותובעים מתלמידי הישיבות בכלל, ובפרט מהתלמידים שלימודם הוא ביראת שמים, ותיקון המידות ברוח החסידות, ומודיעים אותם אשר הכול תלו בהם עצמם:

אם תהיו עמלים בתורה וחדורים ברוח אהבת-ישראל, אם תנהגו כבוד זה בזה ותחיו באהבה ואחוה, שלום ורעות, אז תצליחו ותעלו למעלה מעלה, והיה שמכם לכבוד ולתפארת לשיבתכם ולכבוד ולתפארת לישראל סבא.

(משיחות ל"ג בעומר ה'תשס"ז, תורת מנחם כרך טז עמ' 266-268. ול"ג בעומר ה'תש"ג, לפני התלמידים הצעירים של ישיבת תומכי-תמימים דני-ירוק ותלמידי אחיתמימים ליובאוויטש מערי השדה – מוגה. תורת-מנחם כרך ח, עמ' 148-150)

שמל"ג בעומר ואילך. יום ל"ג בעומר עצמו הוא יומא דפגרא ושמחה⁵.

ימי הספירה בכלל, ול"ג בעומר בפרט, קשורים הם ברבי עקיבא ותלמידיו, ומהם הוראה לכל אחד ואחד מאתנו ובפרט לתלמידי הישיבות וחדרי תורה.

ז. מהי הנקודה העיקרית שחוללה שינוי בחיי רבי עקיבא, שינוי מן הקצה אל הקצה?

מספרים לנו רז"ל⁶, אשר כשנתן רבי עקיבא דעתו ללמוד תורה, לא ידע אז אם יצליח או לא. מלבד זה היו לו קשיים רבים, כי עני גדול היה וחסר-כל. אף-על-פי-כן, ראה מעשה ובא לידי החלטה להקדיש ימיו לתורה. והמעשה שראה הוא, אשר טיפין טיפין של מים נופלות על אבן וחוקקין אותה.

אמר רבי עקיבא: האבן היא מוצקה וקשה, והמים הם רכים, והטיפות קטנות, אף-על-פי-כן, כשיתמידו המים ליפול על האבן טיפה טיפה, מיום ליום, ומשבוע לשבוע ומחודש לחודש, הנה סוף כל סוף יפוצצו המים את הסלע.

על-אחת-כמה-וכמה אם למרות כל הקשיים יחליט ללמוד תורה בכל רצונו, ויתמיד בלימוד מיום ליום ומשבוע לשבוע ומחודש לחודש שנה בשנה, אין כל ספק אשר סוף סוף יגיע למטרתו להיות בן תורה.

וכן עשה, וכן היה, שנעשה רבי עקיבא לגדול התורה בדורו. ולא עוד, אלא אף שבתחילה היה עני גדול, ונתן דעתו ללמוד תורה ולא פנה אל הרבים, הצליחו ה' וברכו גם בעושר רב⁷.

ח. מזה הוראה ומוסר השכל לכל תלמיד העומד בראשית דרכו בלימוד התורה, ולפעמים נראית לו הדרך ארוכה וקשה, וספק גדול בעניניו אם יצליח בדרך זו, ומה תועלת בה בחיים, כו'.

הנה באו ימי הספירה האלה, הקשורים ברבי עקיבא, ומתירים הספיקות. מזכירים הם לכל תלמיד, אשר אם באמת ובתוקף יחליט ללמוד תורה, ברור הדבר שיצליח; ולא עוד, אלא – גם

(8 ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתצ"ג ס"ה.)

(6 ראה אדר"נ פרק ו.)

(7 אדר"נ שם. נדרים נ,א.)

(8 ר"פ בחוקותי.)

(9 ראה יבמות סב,ב.)

(10 ראה יומא עב,ב. תענית ז,א.)

שמיטה בימות המשיח

”ושבתה הארץ” מיד בביאת המשיח

ידועה הקושיה: מכיוון שקיום מצוות השמיטה, “ושבתה הארץ שבת לה”, אינו אלא לאחרי שבע שכבשו ושבע שחלקו, ולאחרי ההקדמה ד”ש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך”, שאז “ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה” (כמפורש בהמשך הכתובים) – מדוע נאמר “כי תבואו אל הארץ גו’ ושבתה הארץ גו’”, היינו, שתיכף ומיד בכניסה לארץ (“כי תבואו אל הארץ”) אזי “ושבתה הארץ שבת לה”?!¹

והביאור בזה – שתיכף ומיד בכניסה לארץ צריכים לדעת שתכלית הכוונה היא “ושבתה הארץ שבת לה”, שאז, גם העבודה ד”ש שנים תזרע שדך גו’ חדורה בכוונה הפנימית ד”ושבתה הארץ שבת לה”... יש לפרש זאת גם כפשוטו ממש, ביחס לכניסה לארץ בגאולה העתידה: הכניסה לארץ בגאולה העתידה לא תהיה באופן של כיבוש ומלחמה, כבכניסה לארץ בפעם הראשונה, שבע שכבשו ושבע שחלקו – אלא מתוך מנוחה, “בשובה נחת”, ותיכף ומיד. ונוסף לזה, לא יצטרכו לעבודה ד”ש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך” – שהרי “עתידה ארץ ישראל שתוציא גלוסקאות וכלי מילת”, אשר עם היותם “גלוסקאות וכלי מילת” שיצאו מ”הארץ” (לא מהשמים), מכלי מקום, לא יהיה צורך בפעולה טבעית כדי להשיגם, מכיוון שארץ ישראל תוציאם בדרך נס, כך שלא יהיה צורך להמתין משך זמן... ועל-פי זה, בכניסה לארץ בגאולה העתידה – מכיוון שלא יצטרכו להמתין לכיבוש וחלוקה, ולשש שנים של עבודה בשדה ובכרם – הרי תיכף ומיד “ושבתה הארץ שבת לה” כפשוטו; ורק לאחרי זה, מכיוון שצריך להיות דירה בתחתונים דווקא, יהיה גם “שש שנים תזרע שדך” – באופן ד”ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם”.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת אמור, ערב ל”ג בעומר, ה’תשמ”ז. התועדות תשמ”ז, כרך ג, עמ’ 279, 275 – בלתי מוגה)

”בהר” – בלימוד התורה שעל-ידי משיח

מבואר בדרושי חסידות (לקוטי-תורה צו יז, א. ועוד) שמשיח צדקנו ילמד תורה לכל העם כולו, כולל האבות ומשה רבינו, כמו שכתוב במשיח “ירום ונשא וגבה מאד”, למעלה מאברהם ויצחק וכו’ – מכיוון שמשיח צדקנו יגלה פנימיות התורה, ש”יש בה עליות רבות לאין קץ ותכלית”.² הדנה, בנוגע לנגלה דתורה – מצינו בהלכות תלמוד-תורה לאדמו”ר הזקן שישנו מושג של לימוד כל התורה כולה (פרטי דינים מיוחדים לפי שכבר למד את כל התורה כולה), ועל-אחת-כמה-זכמה בנוגע למשה רבינו – “משה קיבל תורה מסיני” – שבוודאי למד כל התורה כולה. ולכן, בנוגע לנגלה דתורה – לא שייך לומר שמשיח צדקנו ילמד את משה רבינו והאבות כו’, מכיוון שכבר למדו את כל התורה כולה; מה-שאינ-כן בנוגע לפנימיות התורה – שהיא “ארוכה מארץ מדה, ויש בה עליות רבות לאין קץ ותכלית”. ועל-פי זה – עניין ההליכה מחיל אל חיל דלעתיד לבוא, כולל הגילוי דפנימיות התורה על-ידי משיח צדקנו באופן של “עליות רבות לאין קץ ותכלית” – הרי זה על דרך עניין “בהר”, מכיוון ש”הר” עניינו צמיחה וגידול, כנ”ל.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת בהר-בחוקותי, מברכים החודש סיון ה’תשמ”ג. התועדות תשמ”ג, כרך ג, עמודים 1456-1455)

התמסרות או שלימות

אם היה זה בנו או בתו של ראש־ישיבה גדול ונכבד, האם גם אז היה מסתגר אביו בד' אמות של תורה וסומך על הנס?!... • וויתור והתמסרות למצבו הרוחני של הזולת לעומת שלימות אישית – רשימה ראשונה לאור דברי הרבי, משולבים בציון לדברי הפוסקים • מסדרת 'יסודתו בהררי קודש'

האריכו רז"ל בכמה מקומות. והגע בעצמך, באם היה המדובר בבנו של ראש הישיבה הכי גדולה או בבתו היחידה שיש לקרבה יותר לה' ולתורתו, האם גם כן היה מסגיר את עצמו [=מסתגר] חדר לפניו מחדר וסומך על הנס ובלבד שיוכל לעסוק בתורה עוד שעות בכל יום ויום, וק"ל.

ובהנוגע ליחידי סגולה ולמוכשרים מסוג האמור – הרי גם בתוככי אנ"ש נהוג הדבר, ומשנים קדמוניות, לעסוק בתורה גם לאחר החתונה, עסק באופן דתורתו אומנותו. אבל לא לעשות מזה שיטה לרבים מיוסדת על הנהגה הנ"ל דאני את נפשי הצלתי.

ב'ספר חסידים' סימן תקמו נאמר:

"טוב שיחזור ההלכה עם אותם שאינם יודעים כליכך כמותו, כדי שלא ילכו בטלים, משיחזור עם חבריו הדומים לו. כמו שאמרו חכמים (בבא מציעא פה, א) המלמד עם הארץ תורה מבטל גזירות, ורבי פרידא שהיה אומר ארבע מאות פעמים ההלכה לתלמיד אחד (עירובין נד, ב), כי זה דומה ל"מת מצווה" שאין לו עוסקים, לחזור עמו וכו' ואף על פי שמפסיד מעט מתורתו, תורתו מתקיימת בידו [ובשו"ת אגרות משה אבן העזר ח"ד סימן כו הביא הגמ' מרבי פרידא – ולא הזכיר מה'ספר חסידים']".

ובשל"ה הק' סוף מסכת פסחים:

"ויראה שלא יהא שום יום מימי חייו בלי גמילות חסדים או בגופו או בממונו או בנפשו, דהיינו שמלמד תורה עם חבריו או עם בן חבריו וכו' ואז יתנהג עמו הקב"ה במדת החסד".

צריך עיון גדול מי התיר זה?!

כך כותב הרבי – לגבי אברכים לאחר נישואיהם, עם סיום לימודם שנתיים ב'כולל' (אגרות קודש כרך יד עמ' ל):

ידוע פסק תורתנו הקדושה שמצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים דוחה כל העניינים. ובדורות האחרונים – עסקנות בשטח הרבנות ובשטח חינוך על טהרת הקדש וכיוצא בזה, הוא עניין של פקוח נפשות והצללת נפשות ממש. ולהושיב עשיריות אברכים המוכשרים לזה שיעסקו כל היום בלימוד התורה – בה בשעה שמאות ואלפים צועקים לעזרה – ואף כי בקלא פנימאה דלא אשתמע – מטביעה במים הזדונים השוטפים ברחובות, ולצערנו התחילו לחזור גם לבתים, צריך עיון גדול מי התיר זה.

ואף שסדר הוא בשביל יחידי סגולה, לכאלו שמוכרחת הישיבה בכלל בכדי לפעול אחר־כך כדבעי להצללת בני ישראל, אבל אין זה דרך לרבים. והלואי מלפני דור היו שמים לב יותר ויותר להצללת בני ישראל מהתבוללות ומריחוק מדרך התורה והמצוה, ומטילים עבודת הצלת נפשות זו על שכם בני־ישראל בני הישיבות תיכף בצאתם מכותלי הישיבה, שעתה היו עשיריות אלפים יותר בכותלי הישיבות, בכותלי בתי כנסיות ובכותלי בתי מדרשות.

ואין להאריך בדבר המצער עד כדי להבהיל, שנראה עדיין אחדים מראשי הישיבות אוחזים בשיטה זו, באמרום "אני את נפשי הצלתי". וכבר

זה כלל גדול בתורה!

וכן פסק הלכה למעשה בשו"ת חתם סופר (חושן משפט סימן קסד): "ובאותו הזמן המיוחד לתורה ועבודה, אם יבוא אדם ללמוד ממנו דבר או לשפוט בין אדם לחבירו או להורות לו – מחוייב לעשות לו בחינם כו', ואף על פי שמפסיד לימודו של עצמו על ידי זה, כי בזה של חבירו קודם לשל עצמו".

כוונת החת"ס לרמוז על הסתירה הקיימת לכאורה בין דברי רבי עקיבא על הפסוק ואהבת לרעך כמוך "זה כלל גדול בתורה" (רש"י עה"פ קדושים יט, יח מהתורה כהנים) – לבין דבריו (בבא מציעא סב, א) "וחי אחיך עמך – חיך קודמים לחי חבירך".

וכבר ביאר החת"ס ב"תורת משה" על התורה, ש"חיך קודמים" נאמר בענייני עולם הזה, מה שאין כן בלימוד התורה חייב לבטל מתורתו כדי ללמד לאחרים. עד כדי כך, שה'חתם סופר' בהקדמתו לשו"ת שלו חלק יורה דעה האריך בביאור הדבר, שכאשר מישוה מותר על שלימותו הרוחנית למען עניני השי"ת, הקב"ה משלים לו ענייניו. וזה לשונו: "ודבר זה הוא מוסר השכל להשלם; אם אמר יאמר העבד העברי חשקה נפשי בה' וחפץ אני להתקרב אליו, ואיך אעשה זאת למעט בלימודי ומשכלות שלימות נפשי כדי להשלים נפש חבירי? התשובה אליו – דברי חז"ל: הרבה למדתי מרבותי ויותר מחברי ומתלמידי יותר מכולם. היפלא מה' דבר למלאות לך שלמות נפשך מה שהחסרת לכבוד שמו?! אתה עשה את אשר צוך לעשות – ללמד דעת את העם, וה' יעשה את שלו. עשה רצונו כרצונך והוא יעשה רצונך כרצונו למלאות נפשך מידיעת השלימות, ויספיק לך זמן המועט להשיג השגות רבות ונשגבות עוד יותר מכדי יכולת שכלך... כי סוד ה' ליראיו לגלות להם מצפוני ספוני תורתו כרצונם וחפצם ותשוקתם אליה, 'אל ה' ויאר לנו' דברים גבוהים ורמים אף מה שלא יגיע אלינו לפי קוצר שכלנו".

[אגב הרבי במכתב לרש"ד ליפשיץ (ברשימה הבאה) מדגיש, כי מאמר רז"ל במסכת תמורה (טז, א) "מאיר עיני שניהם ה'" מלמד הרבה יותר ממאמר חז"ל (בתענית) "הרבה למדתי... ומתלמידי יותר מכולם".]

ועוד כתב שם החתם סופר: "כי התבונן

[אברהם אבינו עליו השלום] בחכמתו כי לא באלה חפץ ה' שישלים האדם את נפשו לבד, ואת אנשי דורו ישאיר אחריהם תרבות אנשים כו'... הנסיון הזה לימד אותנו, כי טוב לאדם למעט בהשלמת נפשו למען רבות כבוד ה' כו'".

כל שכן להציל נפשו מני שחת

בלקו"ש כרך לב קבע הרבי ש"לא תעמוד על דם רעך" הוא מצב דורנו, וציין לפוסקים (כדלהלן): והנה מצינו גם בשו"ת נחלת שבעה (סימן פג) שנדרש לשאלה במי שבנו יצא להתאסלם האם מותר לאב לחלל שבת להחזירו לדת ישראל, והתיר גם במקרה שהבן הביא עצמו למצב כזה, והתבטא: "ולו נראה דחינן שבת מספק זה כמו חולה... אם כן כל-שכן הוא להציל נפשו מני שחת ממיתה נצחית לא כל שכן".

אמנם בשו"ת שבות יעקב (חלק א' סימן טז) חלק על הקביעה "כל-שכן להציל נפשו מני שחת" וכתב על זה: "גם זה אינו, דאע"ג דאמרינן גדול המחטיא יותר מן ההורגו מ"מ הרי בעבירות החמורות אמרינן שיעבור ואל יהרג, כי כתוב "וחי בהם" ולא שימות בהם. וזה שמאבד עצמו לדעת בעולם הבא ודאי לא אמרינן חטא כדי שיזכה חבירך, כי הוא פושע בעצמו שבחר במוות ולא בחיים וכל אדם יש שני דרכים לפניו ובחרת בחיים, רק דהמחטיא עונשו גדול".

ועיין בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן סימן שו סעיף כט לענין מי "שהוציאו נכרים את בתו מביתו להוציאה מכלל ישראל מצוה לשום לדרך פעמיו להשתדל להצלתה... מפני שענין זה הוא כפיקוח נפש שמחללין השבת אפילו בספק הצלה שאין לך פקוח נפש יותר מזה שלא תצא מכלל ישראל ותחלל שבתות כל ימיה... והוא הדין אם אינה בתו אלא בת או בן איש אחר... ויש יכולת בידו להשתדל במצוה זו... כופין אותו להשתדל בכל מה שאפשר... אבל אם אין רוצים להוציאו מכלל ישראל אלא שאונסים אותו לעבור עבירה אחת... ואח"כ יניחוהו להחזיק דתו אין מחללין עליו שבת באיסור של תורה בשביל הצלתו... מפני שלא ניתנה שבת לדחות אלא בשביל פיקוח נפש ולא בשביל הצלת עבירה חמורה ממנה".

פרשת בהר

פרשת בהר

שם פרשתנו, 'בהר', מזכיר את המעמד הנשגב של מתן תורה, תכלית העלייה, ואילו בפרשה עצמה מסופר על תכלית הירידה – יהודי שנמכר לשמש לעבודת אלילים. ללמדך, התורה לא ניתנה לנו כדי לאפשר את המשך הישיבה במדבר, מתוך התבודדות מהעולם; היא ניתנה כדי שנוכל להיכנס להנהגה הטבעית של ארץ־ישראל, דבר המאפשר גם את הירידה והנפילה שעליה מסופר בפרשתנו, והמטרה היא להאיר את החושך השורר בעולם בנר מצווה ותורה־אור.

(לקוטי שיחות כרך יז, עמ' 304)

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' (כה,ב)

"כי תבואו אל הארץ" – כשאדם מסתדר בחיי משפחה ונוטל ריחיים על צווארו, ומתחיל לעסוק בעניינים ארציים, במילי דעלמא, "ושבתה הארץ שבת לה'" – עליו לדעת כי התעסקות זו חייבת להיות לשם התעלותם הרוחנית של הארציות והחולין ('שבת'). וההתעלות הרוחנית של שש שנות החול מעלה אף את השנה השביעית עצמה, כך שבמקום "שבת" (פסוק ב) היא נעשית "שבת שבתון" (פסוק ד).

(לקוטי שיחות כרך ט עמ' 442)

תזמור כרמך (כה,ג)

"כרמך" – רומז לכל יהודי, המשול לכרם, כדכתיב (ישעיהו ה), "כי כרם ה' צבאות בית־ישראל". "תזמור כרמך" – כל יהודי חייב לבצע 'עבודת הכרם' בנפשו פנימה, לסקל ולזמר את המידות הרעות שבה – קנאה, שנאה, תאוה וכיוצא בהן.

(לקוטי תורה ויקרא, מא)

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה... ולבהמתך (כה,ו־ז)

"שבת הארץ" – שביתת וביטול הארציות והחומריות ("שבת" מלשון 'והשִׁבְתִּי חיה רעה') צריך להיות לא רק בשעת עסק התורה והתפילה, אלא גם, "לאכלה... ולבהמתך" – בכל ענייני האדם, גם באכילתו ובשתייתו וכיוצא בהם, שבהם הוא דומה לבהמה.

(ליקוטי שיחות, כרך ט, עמ' 407)

"חלק לעולם הבא"

רבי אלעזר המודעי אומר: המחלל את הקודשים, והמבזה את המועדות, והמלבין פני חבירו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה - אף-על-פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא (פרק ג משנה יא)

פירש רבנו עובדיה מברטנורא:

ולא חזר בתשובה מאחת מעבירות הללו שבידו, אף-על-פי שבאו עליו ייסורים ומת בייסורים, אין לו חלק לעולם-הבא. אבל אם חזר בתשובה קודם מותו, אין לך דבר שעומד בפני התשובה. פירש כ"ק אדמו"ר:

הנקודה המשותפת לחמשת העניינים המנויים במשנתנו היא, שבכולם מתכוון האדם לבטל דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם.

משום כך אין לו חלק לעולם-הבא, כי בזה הוא מהרס ופוגע בעניין כללי ועיקרי שקבע הקב"ה בעולמו: לכל אחד ואחד מישראל ניתן הכוח והיכולת להפך מחול לקודש; ולא זו בלבד שאינו מנצל כוח זה, אלא עושה היפוכו:

המחלל את הקודשים - רוב ענייני קודשים אינם קודש בידי שמים (כקדושת בכור), אלא חולין שנתקדשו על-ידי מעשה בני-אדם (כמו בהמה שהקדישה בעלה לקורבן; תרומה ומעשר; וכיו"ב). וה"מחלל את הקודשים" מתכוון לחלל קדושה זו ולעשותה חולין ("מחלל" מלשון חולין). היפך עניין הקדושה.

המבזה את המועדות - קביעת המועדות נמסרה לבית-דין, כמאמר רז"ל "ישראל אינהו דקדישנהו לזמני", היינו שיום חול מתקדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמבזה ימים אלו מתכוון לבטל קדושה זו. ולכן נקט "מועדות" ולא שבת, כי שבת "מקדשא וקיימא" ואינה תלויה במעשה ידי אדם. המלבין פני חבירו ברבים - ידידות ואחוה ("חבירו") הרי בא על-ידי מעשה בני-אדם - פעולותיהם של שני החברים.

וכאשר במקום לכבד את חבירו במידה יתירה הוא מנצל את הידידות להיפוכה ומלבין פני חבירו (וכנראה במוחש שאינה דומה להלבנת-פנים על-ידי איש זר להלבנת פנים על-ידי חבר). "אין לו חלק לעולם הבא".

המפר בריתו של אברהם אבינו - הנתינת-כוח על המילה באה לנו בירושה מאברהם אבינו, היינו שהוא דבר שבקדושה שנתחדש על-ידי מעשה בני-אדם. והמפר ברית זה מתכוון לחלל ולהפקיע קדושה זו. המגלה פנים בתורה שלא כהלכה - האדם מקבל ידיעותיו בתורה מרבותיו שלמד תורה מפייהם, היינו שידיעותיו בתורה נקנו לו על-ידי מעשה בני-אדם.

כוונת הלימוד היא שיתנהג האדם על-פי תורה; וזה מנצל ידיעותיו בתורה לגלות פנים בתורה שלא כהלכה, היינו שלא זו בלבד שאינו מקיים מצוות התורה אלא שטוען שהתורה אומרת כך.

(משיחת מוצאי שבת-קודש פרשת וישלח תשל"ח - בלתי מוגה; 'ביאורים לפרקי-אבות' כרך א (א-ה) עמ' 160-158)

כדאי הוא רשב"י לסמוך עליו

להרבות בשמחה!

ל"ג בעומר יום הסתלקותו של רשב"י הוא יום שמחתו, מצד גודל העילוי שנעשה אצלו בעת ההסתלקות, כאומרו "בחד קטירא אתקטרנא... ביה אחידא ביה להיטא ביה אתדבקות", ועד ש"לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים כו" (חיים עד העולם).

ולא עוד אלא, שרשב"י ציווה שישמחו ביום זה, היינו ששמחתו של רשב"י פעלה גם אצל (כל העומדים סביבו, ועל אחת כמה וכמה אצל) תלמידיו, ואצל כל בני ישראל עד סוף כל הדורות – שמחה גלויה, שזוהי הנהגה מיוחדת שלא מצינו דוגמתה אפילו בהסתלקותו של משה רבינו, ועל אחת כמה וכמה אצל שאר תנאים ואמוראים.

...ולכן יש להשתדל שביום ל"ג בעומר ירבו כל בני ישראל בכל מקום שהם בענייני שמחה, הן בנוגע לאנשים והן בנוגע לנשים (בנפרד, בתכלית הצניעות כמובן), והן בנוגע לטף.

(התוועדות תשמ"ח חלק ג, עמ' 310-311)

השתתפות בתהלוכות

..ובמיוחד – בנוגע לילדי ישראל, כידוע במנהגי ישראל אודות פעולות מיוחדות עם ילדי ישראל בל"ג בעומר, וכמדובר כמה פעמים בשנים שלפני זה, וגם בשנה זו, אודות עריכת "תהלוכות" של ילדי ישראל בסיסמה "יחד כל ילדי ישראל" – כלשון הכתוב "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", כידוע הקשר והשייכות של פסוק זה לרשב"י.

(שם)

אהבתי ישראל

טעם השמחה בל"ג בעומר עוד לפני הסתלקות רשב"י – אהבתי ישראל: טעם ההנהגה בקו היפך השמחה במשך ל"ב הימים שלפני ל"ג בעומר, הוא – מפני שבימים אלו מתו תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה. ...לפי ערך גודל מעלתם כו' – הרי ביחד עם שלימות העבודה בקו המיוחד לכל אחד ואחד בפני עצמו, היו צריכים לנהוג כבוד זה בזה בתכלית השלימות, היינו שכל אחד ואחד יקבל גם מקו העבודה של חברו, על דרך מאמר רז"ל "הרבה קיבלתי מרבתי ומחבירי יותר מרבתי". שלימות זו – לנהוג כבוד זה בזה – היתה אצל רשב"י, שהיה מחמשת תלמידיו הגדולים של רבי עקיבא.

(שם, עמ' 311-312)

לימוד התורה – שאין לו בעולם מלבדה

בעמדנו בל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י – צריך כל אחד ואחד לקבל החלטות טובות גם בענייני העבודה המיוחדים לרשב"י [. .]:

להוסיף בלימוד התורה באופן של "תורתו אומנותו", היינו שבאותה שעה (שישים דקות, שלושים דקות, או אפילו שמונה-עשרה דקות) שלומד תורה יהיה במעמד ומצב של "תורתו אומנותו", שבשעה זו אין בעולמו שום דבר מלבד לימוד התורה, ושום דבר שבעולם אינו תופס מקום אצלו שיפסיק מלימוד תורתו של הקב"ה – "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו".

ומה טוב – להוסיף גם בלימוד תורתו של רשב"י, כולל ובמיוחד – פנימיות התורה . . . כך שכל אחד יכול לבחור וללמוד "במקום שלבו חפץ", לאו דווקא לימוד הזהר ותיקוני זהר, אלא גם בכל חלקי התורה, ובמיוחד – תלמוד בבלי...

בכל דרכיך

להוסיף בעבודה של "בכל דרכיך דעהו", היינו לא רק "כל מעשיך יהיו לשם שמים", אלא גם "בכל דרכיך דעהו", מכיוון שכל מציאותו, ובמילא כל פרטי ענייניו במשך כל היום כולו, חדורים בעניין "דעהו".

(שם, עמ' 313-314)

עלייה למירון לשייכים...

מזה מובן גם כן המענה על שאלתם בהנוגע לל"ג בעומר, אשר פשוט ופשיטא שהשייכים לזה צריכים לסדר נסיעה למירון, ובלי נדר אשתתף במידה מסוימת בהוצאות הכרוכות בהעניין...

(אגרות קודש כרך יג עמ' 1)

מנהגי ארץ ישראל

בארץ ישראל נוהגים . . . לערוך את גזיזת השערות הראשונות לילדים בני שלוש שנים – בל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י, על הציון שלו במירון, וקוראים לילדים אלה "חתנים דרשב"י".

(תורת מנחם (ה'תשט"ו), כרך י"ד עמ' 67)

ידוע שגם בדורות שלפנינו (ובוודאי נוהגים כן עד היום הזה) נהגו ודייקו יהודי צפת עיר הקודש – הדורים בסמיכות מקום למירון (נוסף על אלה הבאים ממקומות יישוב רחוקים (וגם הם היו נוהגים להתאסף בצפת ומשם היו עולים כולם יחדיו למירון)) – לעלות ולהשתטח על ציונו של רשב"י ביום ל"ג בעומר, ומתחיל מליל ל"ג בעומר שבו נוהגים להדליק מדורות של אש (בזמן שניכר האור דמדורת האש – בלילה דווקא) לכבודו של רשב"י שהאיר את העולם על-ידי הגילוי אור דפנימיות התורה.

(ספר השיחות תש"נ, כרך ב עמ' 460)

הוספה בתורה עבודה וגמ"ח

הנני לעורר על-דבר הצעת רבים . . . להוסיף בתורה עבודה וגמ"ח – עליהם העולם עומד, והרי רשב"י עליו נאמר 'וצדיק יסוד עולם'. נתינה לצדקה במספר ח"י – והרי ל"ג בעומר הוא ח"י באייר (ראשית-יבות: אברהם, יצחק, יעקב, רחל – שכוללת כל ד' האמהות). בעבודה – מזמור ל"ג בתהילים, ספר דוד בן ישי בתור נעים זמירות כל בני-ישראל. בתורה – בפרשת השבוע, ובפרט בחלקו המיוחד ליום זה [השיעור בחת"ת]..."

(ליקוטי שיחות חל"ב ע' 254-255)

"מהימים טובים המצויינים"

חיכו כל השנה...

אצל אדמו"ר האמצעי היה ל"ג בעומר מיום טוב המצויינים. נהגו לצאת לשדה, לא נטל את הידיים, אך לקח משקה, שהיה אסור עליו אז מצד הבריאות. ראו אז ריבוי מופתים, ורוב המופתים היו בנוגע לילדים. כל השנה חיכו לל"ג בעומר.

(היום יום ח"י אייר)

ידוע שאדמו"ר האמצעי היה נוהג בל"ג בעומר לצאת לשדה, והיו רואים אז הרבה מופתים בנוגע לנשים עקרות שעלידי ברכתו נפקדו בבנים זכרים חסידים. בשאר זמנים שהיו באים אליו לבקש ברכה על ילדים, היה נוהג לשלוח לאחיו ר' חיים אברהם, ור' חיים אברהם היה לובש הכובע (או ה"שטריימל") וכו', מה שאין כן בל"ג בעומר, בצאתו לשדה, היה בעצמו מקבל הבקשות ומברך בבנים זכרים חסידים.

(תורת מנחם (השי"ת), כרך א ע' 60)

על הציון נמצא גם רשב"י

בנוסח התפילות שאומרים בעת ההליכה על האוהל - כפי שנדפס ב"מענה לשון" - אומרים: "בזכות התנאים והאמוראים . . . אשר איתן מושבם, ובזכות הצדיקים הקבורים במקום הזה". ומזה משמע, שבציון של צדיק נמצאים גם שאר צדיקים, תנאים ואמוראים וכו', כולל ובמיוחד (בשייכות לל"ג בעומר) רשב"י. ולכן, הנני להציע, שמחר, ביום ל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י - יום שמחתו, שמחה הכי גדולה, כמו שמחת נישואין, הילולא (דלא כיום הסתלקותו של משה רבינו שיש שמתעניין בו) - ייסעו כולם על האוהל, ששם נמצא גם הרשב"י.

(שם, ע' 68)

גילוי הסתים קדם לגליא

הנה בל"ג בעומר היה הילולא דרשב"י כנודע. ולהבין ענינו . . . הלא ידוע שכנסת ישראל נקראת כלה, והתורה נקראת חתן, כמו שכתוב תורה ציוה לנו משה מאורשה כו'. וידוע שיש בתורה ב' מדרגות הנגלה והנסתר, כמו שכתוב בזוהר הקדוש, דקודשא בריך הוא סתים וגליא כו'. ובשבעות היה התגלות התורה הנגלית בעשרת הדברות כו', ובל"ג בעומר שהוא תחלה היה התגלות רזין דאורייתא, שהם על דרך סתרי הזהר כידוע מפני שבחינת הסתימה שכתורה ירד תחלה...

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בהר'

י"ג באייר

מנהגנו לאכול מצה בסעודת היום בפסח־שני⁶.

יום שני

ט"ו באייר

יום השנה לפטירת הור"ח אי"א נו"נ ובעל מידות ר' ישראל-אריה לייב שניאורסאהן ע"ה (תרס"ט-תשי"ב), אחיו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו².
במנחה אומרים 'צדקתך'³.
אבות פרק ג.

תענית 'שני' בתרא.

ערבית, יום ראשון בלילה: כבר נשלמו שלושים יום מתחילת אמירת 'מוריד הטל' (ו'זתן ברכה'), ולכן, בתפילה זו ומכאן ואילך - מי שנסתפק כיצד אמר בתפילתו, אינו חוזר⁷.

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה, מוצאי-שבת. ובריעד - כל הלילה.

יום ראשון

י"ד באייר - פסח שני

יום רביעי

י"ז באייר

במנחה אין אומרים תחנון⁸.

יום חמישי

ח"י באייר - ל"ג בעומר⁹

מוצאי שבת: אין אומרים תחנון⁴.

"אין עתה היכולת והאפשרות לשנות (ולבנות) כפי הדרוש להקרבת קורבן פסח וכו' - ולכן גם אין מקום שלא להיות בערב פסח או בי"ד באייר קרוב לירושלים תו"⁵.

בראשונה, בשיחות אחרון-של-פסח תשכ"ח אמר הרבי, שיש להימנע ולא להיות ביום י"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים. וזאת אף שעדיין צ"ע בנושא, ובמיוחד שרבו האוסרין להקריב פסח בזמן הזה - כיוון שלדעת הר"ח [או רבנו יחיאל] מפרש ישנו החיוב דפסח גם עכשיו, ובפרט שלדעת רבי (שהרמב"ם פסק הלכה כמותו) פסח־שני הוא 'רגל בפני עצמו' וחייבין עליו כרת. אך לאחר שהשתנה המצב, עקב כך שמאז הניצחון בששת הימים מחזרים ללא הרף אחרי הגויים למסור להם הכול וכו', נשתנה הדין כאמור בפנים.

הקושיות שכתב הגרש"י ז"ל לרבי על פסקו הראשון, נדפסו בהוספות לס' 'חידושים וביאורים בש"ס' ח"א עמ' שמו, והתשובות עליהן נדפסו שם בפנים סי' ט, וכן בס' 'שערי הלכה ומנהג' סי' ריב, ובכ"מ.

6 הרבי הביא מס' 'דרכי חיים ושולם', שאף שאכילת פסח־שני היתה בליל ט"ו, מכלימקום ההקרבה היתה ביום והעיקר הוא ההתחלה, לכן אוכלים מצה ביום י"ד - אג"ק ח"ב עמ' שנב. עם זאת, ניתן לקיים את המנהג גם בליל ט"ו באייר, וכך נהג הרבי ברוב השנים (הרה"ח רי"ל ש' גרונר).

7 שו"ע אדה"ז סי' קיד ס"י.

8 כנ"ל הערה 2.

9 בעומר - למרות שנוסחוננו הוא לספור 'לעומר' - כי כשנינו

1 בחו"ל: אמור.

2 לוח כולל-חב"ד. וראה קובץ 'יג אייר' (קה"ת תשנ"ב). צילום מצבתו ב'ימי חב"ד' ביום זה. ראה אודותיו בס' 'תולדות לוי-יצחק' (הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד. מהדורה רביעית, תשנ"ה, פרק טו). נפטר בליברפול שבאנגליה. ע"פ בקשת כ"ק אדמו"ר הועלה ארונו לארה"ק, ונטמן בחלקת חב"ד בעיה"ק צפת ('ימי חב"ד').

3 לוח כולל-חב"ד, ע"פ סידור אדה"ז, לפני 'למנצח... יענך' בקשר לתחנון.

4 סידור אדה"ז שם. וכתב הרבי: 'ובזה חידוש גדול (וצע"ג ליישבו): עיקר עניין פסח־שני צריך להיות (לכאורה, על-דרך פסח ראשון) בליל ט"ו, ואפילו הקרבתו הוא לאחרי התמיד (מנחה) - ולכן מוסיף (=מחדש) שם "שהוא י"ד באייר" - "התועדויות" תשד"מ ח"ב עמ' 1056.

גם במוצאי היום, כיוון שהוא הזמן דאכילת הפסח, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה - נוטה הרבי לומר שאי יש לנהוג בקריאת שמע שעל המיטה כבמוצאי שבת ולא לומר תחנון (אבל במוצאי ראש-חודש וכדומה, אין סיבה מספקת כל-כך שלא לומר תחנון, מכיוון שאז מתחיל כבר יום ב' בחודש - התועדויות תשמ"ג ח"ג עמ' 1414, בלתי מוגה. וראה הדעות בזה בכף-החיים סי' קלא ס"ק יד).

5 מכתב מי"ג אייר תשל"ה, 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' ריג.

אין אומרים תחנון¹⁰.

אין מסתפרים גם ב"ג בעומר, מלבד תספורת מצווה לילדים¹¹.

(ילד שנולד לאחר ל"ג בעומר עד ערב חג השבועות ועד בכלל, עורכים את תספורתו בערב החג¹²).

יום הילולא של התנא רשב"י. יש נוהגים להדליק ריבוי נרות בלילה בבית הכנסת (ובארץ הקודש נהגו הכול ב'הדלקות' פומביות)¹³ ועושים שמחה "בכל לב ונפש"¹⁴, כי רצונו הוא שישמחו ביום זה¹⁵.

ביום זה יש לתת צדקה בהוספה מיוחדת¹⁶.

נהגו לאכול ביצים ב"ג בעומר¹⁷. בבית אביו של הרבי נהגו לאכול חרובים, לזכר החרובים שמהם ניזונו רשב"י ורבי אליעזר בנו במשך זמן

לנוסחנו לא הקפידו לשנות גם בתאריכי מכתבים וכדומה, ונשאר הנוסח הישן (אג"ק ח"א עמ' רט). במקום אחר כתב הרבי רמז דבר: בספרי פולין מובא ש"ל"ג בעומר בגימטריה 'משה' – להעיר דרשב"י "היה ניצוץ משה", ונתעלה לאותו אור שקיבל משה כשעלה לקבל לוחות שניות" (עמק המלך ס"ב ד', ועל-דרך זה בכמה מקומות) – לקוטי שיחות ח"ו עמ' 337.

10) סידור אדמוה"ז לפני "למנצח... יענך". וראה שו"ע אדמוה"ז סי' תצנ סו"ס ה. השלמות ה'דברי נחמיה' לשו"ע סי' קלא ס"ח [נדפסו בהוספות לשו"ע הישן ח"א עמ' 357, ובמהדורה החדשה ח"ד עמ' תכה].

11) ראה שע"ת סו"ס תצג. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפג"ד. וראה שם עמ' רפד אודות נישואין. ובשנים האחרונות ע"פ הוראות הרבי עורכים נישואין ביום זה, גם ללא סיבות מיוחדות.

12) אג"ק כרך יב עמ' תמא (למי שנולד בכ"א ייר – 'אוצר' עמ' רס). בעבר נהגו בהדלקות גם בירושלים ובחברון, ורבותינו השתתפו בה – אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ג עמ' יד, סה"ש תרצ"ט, עמ' 330. לפרטי המנהג וטעמיו, ראה ס' 'בין פסח לשבועות' פי"ח סט"ו ואילך. אג"ק ח"ה עמ' רסו.

14) אג"ק אדמוה"ז ח"א (הוצאת קה"ת, ברוקלין תשמ"ו), עמ' קיז. 15) לוח כולל-חב"ד, ע"פ לקוטי שיחות חלק ד עמ' 1304 ועוד, מה'משנת חסידים', החיד"א וכו'. וראה 'התועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1994: "ביום זה – **דבר פשוט** הוא שצריכים כולם להיות בשמחה גדולה", עיי"ש. בקשר למנהגים העתיקים בשמחת רשב"י, ראה גם המובא בספר השיחות תש"נ ח"ב, עמ' 460.

16) 'התועדות' תשמ"ה ח"ג, עמ' 2017. וראה גם 'התועדות' תשמ"ח ח"ג, עמ' 319.

17) ועל הרבי מסופר, שנהג לאכול ביצים שקליפתן נצבעה בשעת הבישול בצבע חום – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפ. [בד"כ עשה זאת הרבי בחדרו. אך בהתועדות ל"ג בעומר תש"ל היתה מונחת ביצה קשה על השולחן, ובשעת התועדות חתך אותה הרבי לארבעה חלקים, ואכל ממנה. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע ערה].

היותם במערה¹⁸.

"עת סגולה היא, להתעוררות ולתוספת אומץ בגילוי והפצת פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה במעיינות החסידות ותורתה"¹⁹.

יש הדגשה מיוחדת על 'אהבת ישראל' ביום זה²⁰.

"השייכים לזה, צריכים לסדר נסיעה למירון, אבל לאיך גיסא, אין מההכרח שתיסע כל הישיבה... והנשארים יארגנו התועדות במקומם"²¹.

"אצל חסידים היו נוהגים לשבת להתועד ב"ג בעומר לפנות ערב, בין מנחה למערב"²².

גם נשי ובנות חב"ד יערכו היום התועדות²³.

בהתועדות זו עורכים מגבית של צדקה²⁴.

* הרבי עורר²⁵ "להוסיף בתורה, עבודה וגמ"ח – עליהם העולם עומד, והרי רשב"י עליו נאמר 'צדיק יסוד עולם'... נתינה לצדקה במספר ח"י – והרי ל"ג בעומר הוא ח"י באייר (ראשי תיבות: אברהם, יצחק, יעקב, רחל, שכוללת כל ד' האמהות). בעבודה – מזמור ל"ג בתהילים, ספר דוד בן ישי בתור נעים זמירות כל בני ישראל.

18) 'התועדות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1395.

19) אג"ק חלק כ עמ' רכג.

20) 'התועדות' תשמ"ו ח"ג עמ' 362, ועוד.

21) 'שערי המועדים – ספירת העומר' סי' צד, וש"נ. וראה בשיחת מוצש"ק אמור, אור לפסח שני תשל"ח סי' ד, שבספרים מובא דבר פלא, שאותם שהיו ב"ג בעומר במירון, הרגישו שמחה מופלגת, עד שאין זה מובן כלל בדרך הטבע, אך כך הוא הרגש האדם שם בפשטות (ראה גם בס' 'טעמי המנהגים' עמ' ערה). ומבאר הטעם, מפני שאז התקיים ברשב"י "בחד קטירא אתקטראנא...", היינו בדוגמת דרגת משה רבינו שבכל אחד ואחד מישראל.

22) ספר המנהגים שם, מספר השיחות תש"א עמ' 119. ושם גם ביאור העניין ע"פ גללה מהרה"ח ר"ה מפאריטש, ובהערה – מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

23) בזמן הצמח-צדק היו עורכים ל'יובשים' [=חסידים שהתעכבו בליובאוויטש משך-זמן ללימוד תורה ועבודת ה', בלא מסגרת] ולאורחים, סעודה גדולה בדגים ובשר לפני ערבית אור ל"ג בעומר (רק הצ"צ עצמו אכל – בלילה – מאכלי חלב) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רדע. ועיי"ש עמ' רעטר"פ.

24) אג"ק ח"ג עמ' מז וח"א עמ' עט.

25) נסמן לעיל הערה 16.

26) במכתבו מיום א' פ' בחוקתי תשמ"ט "ע"ד הצעת רבים והחלטתם לעשות כן במעשה בפועל", לקוטי שיחות, כרך לב, עמ' 254. ובשולי המכתב: "ג.ב.: מובן ופשוט שגם לאחר ל"ג בעומר יש לעשות ולהשלים כל הנ"ל, כלימוד פסח שני דמינה אזלינן: 'ניטא קיין פאָרפּאַלן' [=אין דבר אבוד], ובכפלים לתושה".

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף לפעמים בתהלוכה ובכינוס ואומר שיחה מיוחדת לכבודם, ועודדם ביותר. בדרכו לציון הק' היה נוסע ל'שדה' שבו התכנסו הילדים, ושוהה שם מעט ואחר־כך ממשיך אל הציון³¹.

"אצל אדמו"ר האמצעי היה ל"ג בעומר מימים טובים המצויינים. היה יוצא לשדה בעריכת סעודה קלה, שתיית משקה ואכילת ביצים מבושלות ובניגונים ובריקותים. וראו אז הרבה מופתים", בעיקר בנוגע לפקידה בזרעא חייא וקיימא. וכך נהגו למסור לרבי בקשות בנושא זה ביום ל"ג בעומר, ומשפחות רבות זכו להיפקד בזכות זה³².

לא־דתי לתהלוכות, כדי למשוך ילדים, ובלבד שההופעה תהיה בדוקה כראוי.

בנוגע להופעת 'קוסם', על אף שיש מקילים בזה אם הוא מדגים תחילה תרגיל אחד ומראה שאינו אלא אחיזת־עיניים (וכמ"ש ב'פינת ההלכה' בגיליון 543 של 'שיחת השבוע'), הרי כיוון שהרבנים המפורסמים בארה"ק כבר אסרו זאת, וכיוון שחובתנו לעשות הכול כדי לשתף בזה את כל החוגים, ובוודאי את החרדים, לא בכל מקום כדאי להזמין אמנים אלה לתהלוכות. בהגדרת הפרסים שנוהגים לערוך אז, יש להקפיד למלא את הוראת הרבי: "העירותי כמה פעמים, שבכל כיוצא־בזה צריכה להיות הגרלת ספרי קודש, וקל להבין". בשנת תשל"ג הופיע בפרסום מטעם צא"ח ילד המקבל כ'דורגל' כפרס העיקרי במבצע של"ה, ובתגובה מסר יו"ר המזכירות, הרה"ח ר' חמ"א חודקוב ע"ה, ליו"ר צא"ח הרה"ח ר"י לייבוב ע"ה, שהרבי אינו גורס כלל פרס זה, ושיש להשמיד את המודעות שכבר נדפסו (ראה לשון המענה ב'התקשרות' גיליון נא עמ' 14). אודות פרסים אחרים, כמו אופניים, מצלמה, טיסה בשמי הארץ וכדומה, הסכים הרבי שאין מניעה, ורק הוסיף "אלא שהספרים יודגשו בהפרסומת" ('התקשרות' גיליון מב עמ' 15-14. צעירי אגודת חב"ד עמ' 298).

31) וכן הציע הרבי לחסידים לעלות על הציון היום, כיוון שקברי צדיקים בכלל הוא במקום העלייה לציון הרשב"י – 'תורת־מנחם' תש"י, עמ' 67. וראה ע"ד בס' 'קב הישר' פרק עא.

32) ספר־המנהגים עמ' 43, מלקוטי־דיבורים, כרך ג, דף תקט"א, ו'היום יום' ל"ג בעומר. ביאור בזה ב'תורת־מנחם' תש"י שם, עמ' 60.

בתורה – בפרשת השבוע, ובפרט בחלקו המיוחד ליום זה [השיעור בחת"ת]...".

* מנהג שפשט בכל תפוצות ישראל: ביום ל"ג בעומר אוספים את כל הילדים, ומסבירים להם מענייני דיומא, אודות רשב"י וכו'²⁶. אחר־כך יוצאים עימם לטיול אל השדה [והמנהג שהתינוקות – גם הבנות²⁷ – יורים בקשת בל"ג בעומר²⁸], ונותנים להם מיני מתיקה שישמחו את ליבם, וכל זה [נעשה בשעה המתאימה ללימוד תורה] משום "עת לעשות לה'..."²⁹, שעל־ידי זה נוסף בחינוכם ביתר שאת וביתר עוז²⁹. בימינו עושים זאת בתהלוכות ובכינוסים לילדי ישראל כרוב עם ובפרסום גדול, בכל אתר ואתר³⁰.

26) וגם הפיזטים בשבחו של רשב"י (כמו פיזט 'בר יוחאי') שלא ראינו שיאמרו אצל רבותינו נשיאינו, קרוב לומר שהיה אצלם במחשבה – 'התוועדות' תשמ"ז ח"ג, עמ' 271.

27) במענה למנהלת 'בית רבקה' בשכונת הרבי, שהודיעה שהתלמידות תי יוצאות לשדה בל"ג בעומר, וישחקו עם קשת כנהוג, ענה הרבי "הרומז גסיכין לקשת" [בענן], שהוא סימן לביאת משיח (זח"א עבב). והחרים [=המשך] מאמרי חסידות לאדמו"ר מהר"ש משנת תרל"א [עמ' סט], ותשוואותיהן על הבשורות טובות, וגדול הזכות וכו', עכ"ל"ק. (ופשוט שאין שייך בזה לא ילבש' (ראה רש"י נזיר נט,א וש"ג) שהרי קשת המשחק אינה דומה לכלי נשק כלל, ומה גם בימינו שאין מצוי כלל השימוש בזה כנשק). 28) מנהג זה הובא ונתבאר בס' בני־יששכר מאמרי חודש אייר מ"ג פ"ד, ובספרים שהובאו בס' 'בין פסח לשבועות' פי"ח סל"ו. וראה 'תורת־מנחם' תש"א ח"ב עמ' 77. לקוטי־שיחות, כרך לו, עמ' 121, הערה 5 באריכות.

29) 'התוועדות' תשד"מ ח"ג, עמ' 1727, 'התוועדות' תשמ"ז ח"ג, עמ' 268.

30) 'כינוס' בבית־חינו היה כבר בשנת תש"ג. את צורת ה'פארד' – צעדה המלווה בשלטים וכרזות – לבש בשנת תשט"ז (הכינוס התקיים שם לפני התהלוכה). בשנת תשמ"מ היתה הוראה לערוך תהלוכות גם בארה"ק, ומוסיף והולך מידי שנה בשנה – ראה פירוט השנים ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רעז.

לפי המענות והתגובות של הרבי, אין מניעה מלהזמין 'אמן' פופולרי

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש